

Eko potatis

Nr 6 – Augusti 2008

Bladmögel

Från att det var nästan inga angrepp, har bladmögel nu börjat uppträda i stort sett samtidigt över hela landet ända upp till Haparanda under andra halvan av juli. Det är ovanligt sent i södra Sverige och ovanligt tidigt i norra Sverige.

Bladmögel ger bruna fläckar omgärdade av en olivgrön bård. Fläckarna växer obehindrat av bladnerv. Vid fuktigt väder sker sporulering med ett grävitt ludd runt fläcken, främst på bladens undersidor. Typiskt för bladmögel är också att man kan hitta bruna partier på stjälkar och bladfästen.
Foto Björn Andersson

Väderleken har på många håll i landet hindrat bladmöglet att infektera och sprida sig i fält. Dagar med mycket solsken hindrar bladmöglet att sporulera, fläckarna som tidigare uppstått stannade av i spridning och torkade in. Nu har vädret slagit om och vi har regn och fukt i stora delar av landet. Det är därför en mycket stor risk att bladmöglet sätter fart och sprider sig snabbt i odlingen under dessa väderbetingelser.

Andra fläckar på potatisen

Så här års finns många olika fläckar i fält, det behöver inte alltid vara bladmögel. Tidigare insektskador, växtnäringsbrist, Alternaria och gråmögel kan ge gulnad blast och olika fläckar. Alternaria Solani ger mörka brunsvarta fläckar med koncentriska ringar ofta begränsade av bladnerven. Skadade och åldrade blad är mest mottagliga för angrepp av gråmögel. Angreppet börjar alltid i bladets spets. Gränsen mellan frisk och infekterad vävnad är skarp.

Blastdödning

Följ noga utvecklingen i fält. Oftast blir tidpunkt för blastdödning en kompromiss mellan att uppnå önskad

storlek, rätt kokegenskaper och undvika brunröteangrepp. Det är glädjande att det redan finns många fält som har eller har möjlighet att uppnå en bra skörd.

Ta för vana att göra ett par tre representativa kokprover från olika sorter och fält. Det kanske är dags att slå blasten för att torrsbstanshalten är lagom.

Många odlingar har kommit långt i utveckling och en del är nästan färdigväxta, slå av blasten i dessa fält, risken för bladmögelspridning blir då betydligt mindre och skörden kan planeras komma igång i slutet av aug. med bra skal, mogna knölar och ofta också ett fint skördeväder.

Ett bladmögel angrepp behöver inte innebära att det blir brunröta på potatisen. Men risken för brunröta ökar om det blir kraftiga regn så att sporerne spolade ned till knölar. Vid dålig kupning eller sprickbildningar i drillen ökar risken ytterligare. Sortvalet påverkar också. Flertalet av de sorter som är vanliga i ekologisk odling har god motståndskraft mot brunröta.

Gradering av motståndskraft mot brunröta från utsädesföretagens sortlistor. 1 = mycket mottaglig och 9 = mycket motståndskraftig.

Sort			
Asterix	8	Satina	8
Ditta	8	Sava	8
Fontane	7	Solist	6
Folva	5	Suberb	6
Jutlandia	8	Terragold	7
Lady Balfour	7	Timo	5
Matilda	5	Timote	8
Melody	7,5	Valor	8
Ovatio	8,5	Verity	8
Princess	8		

Tidsperioden mellan blastens avslagning till skörd påverkar skalbildning och sjukdomar. För att hindra att bladmögelsporer infekterar knölar och ger upphov till brunröta vid upptagning skall all blast vara helt nedvissnad innan potatisen skördas. Detta rör sig ofta om minst två till tre veckor.

När knölar ligger länge i jorden under fuktiga förhållanden växer andra svampar till på potatisen. Exempel på svampar som växer till är lackskorv. Phomaraöta, fusarium och silverskorv får också möjlighet att utvecklas. Även flera skorvsvampar som t.ex. pul-

verskorv, silverskorv, nätskorv fortsätter att växa till på knölen efter att blasten är avslagen. En avvägning är alltså viktig för när upptagning skall utföras. Blasten skall vara helt nedvisnad och knölna skall ha hållfast skal och ingen flossighet som ökar andelen mekaniska skador och kan bli inkörsportar till flera lagerskadesvampar.

Vid tidig inlagring är det viktigt att inte sänka temperaturen för mycket i lagret eftersom det kan komma perioder med varmare väder som då ger kondensbildning på potatisen.

Inventering 2007

Under 2007 gjordes en inventering i ekologiska potatistält. Osorterad potatis antingen från fält eller lager analyserades enligt SMAK:s kvalitetsanalys. Toleransgräns för enskilda skador är max 3 viktsprocent för klass 1 och max 5 viktsprocent för klass 2. I SMAK:s klassificering summeras sedan de olika skadorna efter vissa regler.

Mest kvalitetsfel orsakade knäpparlarver, 80 av de 90 proverna hade skador. Larvskador upplevs negativt av konsumenter och är svåra att sortera bort. Brunröta förekom i 33 fall av de 90 proverna. Angreppen var små, mellan 1–3 % viktsprocent. Men eftersom svampen är en allvarlig skadegörare gäller det vara uppmärksam.

Tabellen visar antal prover med de mest frekventa skadorna uppdelade efter SMAK:s toleransgränser. Totalt gjordes 90 analyser.

Skador och sjukdomar	Antal prover			underkänd
	utan skada	inom toleransgräns för klass 1	inom toleransgräns för klass 2	
Larv	10	46	10	24
Lackskorv				
Rhizoctonia	32	28	11	19
Grönfärg	58	13	4	15
Rost	83	3	1	3
Brunröta	57	33		
Inre missfärg	69	21		
Kärlring	76	14		
Vanlig skorv	69	21		

Knäpparlarver

Knäpparlarvskadorna ökar ofta under slutet av säsongen. Håll därför koll på utvecklingen i fält. Om skadorna verkar bli ett problem börja skörda så snart som möjligt.

Knäpparlarv på väg ut ur Sarpo Mira. Foto Å. Röllin.

Knäpparlarver anses vara känsliga för bearbetning under augusti eftersom de då befinner sig nära markytan. Om ni befarar att det kan bli angrepp där ni skall odla potatis nästa år kan det vara värt ett försök att bearbeta jorden extra. Spara gärna en mindre yta där ni inte bearbetar för att kunna följa upp om åtgärden gjorde någon effekt. All stubbearbetning och annan bearbetning på hösten under hela växtföljden är troligen också positivt i kampen mot knäpparlarven. Detta minskar ju även förekomst av kvickrot som gynnar knäpparen. Men tyvärr drar jordbearbetning diesel och ur miljösynpunkt är det positivt att marken är bevuxen så sent som möjligt på hösten. Försök att göra en rimlig kompromiss.

Nyhetsbrevet Ekopotatis ges ut av Jordbruksverket i samarbete med Hushållningssällskapet i Värmland.

Prenumeration på Ekopotatis är gratis. För att få brevet via e-post, anmäl dig på <www.sjv.se> (välj prenumerera i vänstermenyn). Nyhetsbrevet finns även på Jordbruksverkets webbplats <www.sjv.se/ekopotatis>

Odlare med mer än ett hektar ekologisk potatisodling kan få brevet i pappersversion. Anmäl intresse till Hushållningssällskapet i Värmland, adress se nedan.

Ansvarig Jordbruksverket:
Katarina Holstmark, Jordbruksverket, Skara
tfn 0501-60 58 61, e-post: katarina.holstmark@sjv.se

Redaktör:
Åsa Röllin, Hushållningssällskapet i Värmland
tfn 054-54 56 00, e-post: asa.rolin@hush.se

Detta material har delvis finansierats med EU-medel

